

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на год. 4 ф.,
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НИЈУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 ф., на по год. 3 ф., на четврт
године 1 ф. и 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата шаље се поштомском
универзитетском посредничком
адреси „Гл. Црног.“ на Цети-
ње, или отпраћеништва поштом
на коју драго пошту, а коме је
наручије, може се преплатити
код г. *Петра Рајчића*, К. Ц.
агента у Котору, а у Србији код
г. *Мите Стајића* књижевара у *Био-
градцу*. Дописници се шаљу уред-
ништва. Руски се не враћају.
За огласе шаља се: за сваку
ријеч или за број од пет цига-
ра по три новчића за први пут,
а за сваки даљи пут по 2 новч.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Г. Сумароков, пуковник царско-
руско гарде, бивши гувернер Њ. С.
Књаза Мирка, стигао је прошле
недјеље са својом госпођом на Це-
тиње, гдје остаје у својству војског
аташеа.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 5 новембра.

Поводом састанка руског Цара
са њемачкијем у Потсдаму високо-
официозни берлински лист „Норд-
ај-Алгемајне Цајтунг“ називље овај
састанак „новијем залогом драгоцје-
нијех пријатељских односа, који
постоје између руског и њемачког
царског дома као и између руске и
њемачке царевине.“ По ријечима
тог званичног органа, „сагласје у
погледима Русије и Њемачке, које
откријавају пријатељски односи вла-
даоца двију држава дозвољава ови-
јема мирно дјеловати у Јевропи, а
изван Јевропе с повјерењем одавати
се даљњим задатцима.“

Петроградско „Н. Времија“ вели:
„Ова оцјена политичког значаја потс-
дамског састанка саопштена је у
исто вријеме, кад је и берлинска
„Агенција Волфа“ прогласила спо-
разумну подјелу Самоанских острва
између Инглеске и Њемачке, и кад
је „Национал Цајтунг“ објавио, да ће
Цар Вилхелм поћи у Инглеску са
Царицом супругом и са својом уз-
вишеном дјецом. Разумије се само
по себи, да ће тој стицај изазвати
много коментара са стране
западне штампе и да карактер ови-
јех коментара неће остати без упли-
ва на оцјену најглавнијех политич-
ких центара на западу потсдамског
састанка. Ту оцјену ми ћемо чекати
с најживљијем љубопитством, не стога,
што би ова могла утицати на ру-
ско јавно мњење, него што ће нам
пружити могућност судити што
очекује западна Јевропа од потсдам-
ског састанка. Код нас у Руси-
ји овај састанак неће изазвати ни-
каквих недоразумјевања и непра-
вилнијех тумачења. Код нас сви
потпуно искрено желе најбоље о-
тнесе између Русије и Њемачке, и ка-
да „Норд. Дајте Алг. Цајтунг“ вели,
да сагласије погледа Русије и Ње-
мачке дозвољава овијем двијема др-
жавама да заједнички судјелују у
подржавању јевропског мира, ми не
сматрамо потребитијем надостављати
овој оцјени високоофициозног берлин-
ског листа никакве опаске ни по-
правке. Што се тиче пак фразе о
потпуном повјерењу, с којијем обје
поменуте државе могу посветити
себе изван Јевропе другијем зада-
цима, то обзиром на постигнути
споразум између Инглеске и Ње-
мачке о диоби Самоанских острва,
ми смо логички принуђени очеки-
вати, да ће сада њемачка влада,
убједивши се како гледа на ту ди-
обу Русија, надокнадити нам с пот-
пуном узајамношћу први пут, када
се томе прилика пружи.“

Петроградска „Русија“ вели да
би састанак двију најсилнијех Ца-
рева свега свијета у свако доба имао
велики значај, али обзиром на исто-

ријске догађаје, који се развијају
сада, овај састанак може добити
такву важност, какву, може бити,
није имао ниједан састанак јевроп-
ских Владалаца у току деветнајес-
тог вијека, осим ерфуртског састанка
Александра I са Царем Наполеоном
и бечког конгреса г. 1815.

Петроградске „Новости“, кон-
статирајући, да су односи између
Русије и Њемачке добри и пријатељ-
ски, и да су интереси ове двије
царевине и Француске изван Јевропе
истовјетни, наставља: „То се најбоље
види сада у јужној Африци. Данас
као и прије у међународнијем одно-
сима строго се држи неутралитет,
али у исто доба постоји и морална
обвеза свијех држава, које су учес-
товале у Хајкој конференцији, да
се лате у сходном часу потребитијех
мјера, да се стане на пут оружаном су-
кобу који може имати тежијех по-
сљедица за општи мир. Предлажући
своје добре услуге Инглеској, Руси-
ја, Француска и Њемачка руководе се
не сентименталнијем побудама, него
схваћајући добро своје политичке
интересе, и желећи уздржати стање
ствари, које је постојало до почетка
инглеско-транзвалског рата. Прије
неколико дана говорећи о покуша-
јима, који се чине у Сједињенијем
Државама да потакну председника
Мак-Кинлеја, да предложи Инглеској
своје добре услуге, ми смо докази-
вали, да би пресједник Мак-Кинлеј
био у потпуном праву да учини тај
корак, у смислу установа хајске кон-
ференције, на ком се записнику пот-
писао и инглески опшумоћеник.
Корак, на који се није одважио
пресједник Мак-Кинлеј, и на који се
спремају три државе, не може се
сматрати актом непријатељства пре-
ма Инглеској; кад би то било, Цар
Вилхелм не би се справљао на пут
у Инглеску десет дана послје потс-
дамског састанка. Треба се надати,
да ће у Лондону како треба оцје-
нити искрено мирољубије трију др-
жава и несобичне али потпуно
основане побуде, које их принуђа-
вају, да предложе Инглеској мјере,
које би могле успоставити мир у
јужној Африци.“

Дакле и петроградски листови
не сматрају посјету Цара Николе у
Потсдаму без политичког значаја, а
кад је с Царем пошао у Берлин и
граф Муравјев, који је имао особиту
удјелу код њемачког Цара а у
присуству секретара за спољне по-
словне Билова, то значи да је било
земљинте за то већ приугодно. О
чему год се ту радило, дај Боже, да
буде на срећу Русије!

Дакле велико питање о ситнијем
Самоанским острвима ријешено је
диобом истијех између Инглеске и
Њемачке, са пристајањем Сједиње-
нијех Држава, које не знаду што
да чине ни са добивенијем острвима на
мирном оцелу. Питање је само, хо-
ћели тај споразум бити на штету
Транзвала. Ако се обистини за сада
још тек нагађање петроградског
листа о посредовању Њемачке, Ру-
сије и Француске у Лондону у
корист јужноафричкијех република,
онда се неће моћи пребацити Ње-
мачкој, да је за цијену неког дале-
ког туђег острва жртвовала Тран-
вал, ком је Цар Њемачки назад три
године телеграфом честитао, што је

одбио онај покушај инглески, да иза-
зове буну у републици, на да Ин-
глески њом завладају, која је честитка
онда толико смутила Инглеске, колико
Бура охрабрила. И званични хајски
лист, приликом скораније посјете
холандске Краљице у Потсдаму, био
је саопштио, да је Цар Вилхелм
Краљици обећао интервенцију у
згодном часу у корист Транзвала.
Ко зна, можда ће се Цар Вилхелм
заузети у Инглеској да нађе пута,
како ће се моћи хабријем Бурима
сачувати слобода и Инглеској војсци
част, јер њени досадањи порази то
захтијевају императивно. Истина,
лорд Салзбери је категорично из-
јавио у посљедњем свом говору, да
Инглеска неће допустити никакву
интервенцију; али ако интервенира
сама инглеска Краљица у корист
Бура, послје прве побједе инглеског
оружја, онда јој се влада одиста
неће противити.

ДОПИСИ.

Морача, 30 октобра. (Освештање бла-
гочинске цркве). У средини оног чаробног
колашиноског поља, које просијеча змијево-
дна Вистрица, ту скоро се забијело дом
Господњи — на славу Богу, на понос ос-
нивачима, а у пркос онијех, чији предци,
у оном, за Срба, чемерном добу, на истом
мјесту, подигнути храм порушише.

Кад су вриједни становници речене
равнице довршили своје, Богу мило, дјело,
умолили су свог милосрд и доброг Архи-
пастира Господина Митрополита Митрофана
Бана, да им посвети тај дом Бога живог, а
— Он се милостиво одазива — триум-
фално долази, да испуни своју жељу живу,
која датира од назад 26 година, дакле, од
крвавог липовског боја, кад је као побје-
дилац, одморив се, са пушком у руци, на
развалинама старе цркве, рекао: „да ми је
икада очима видјети овдје подигнути храм
и у њему отслужити службу Богу — тада
бих својој души блаженство стекао“, и,
сто, та се жеља, слава Богу испуња. —

На глас, да наш Митроносни Гост
долази, да долази онај, што је у најкритич-
нијим данима наше миле домовине у ови-
јема крајевима крваве ратове водио и, као
командант, сјајну славу себи и овамошњи-
јема придобио — ограло се је велико и
мило, богато и сирото и похитало дочекати
га као што шледује.

21. т. м. неколико лакијех коњаника
срело је г. Митрополита на Јабуку, а на
сакат пута од вароши срло Га је г. Мило-
ван Меденица такођер са китом брзијех
коњаника. И тако је високи Гост дошао у
Колашин у 10 и по сати а у пратњи од
60 коњаника. Претходно је свратио у цркву.
Изван црквеног дворишта поређани су били
љаци са својијема учитељима и предурели
Га усклицима — живио. При уласку у
двориште Архипастир је предуретан свеш-
теном и поздрављен од г. Архиман-
дрита Дожића овијем говором:

Високи Госте,

Милостиви Господине Митрополите,
Народ овијех крајева радује се доласку
В. Високопреосвештенства. Та радост је не-
притворна, топла, искрена — радујемо ти
се мило Архипастиру а ево зашто:

Народ овај у души својој и данас
јачо чувствује, да сте прије били млади ду-
ховник његов и старјешина св. успенског
Манастиру Морачи.

Са овијем истијем народом дијелили
сте зло и добро. У вријеме борбама про-
тиву непријатеља водили сте јунаке овијех
гора. Са њима сте се показали као побје-
дилац над надмоћнијем непријатељем — а
то је напој домовина општијех користи
допринијело.

Овај, Вам благодарни народ, посред-
ством Вашег доласка, добија још два осве-
штана дома Господња, у којијема ће се
хвалити и славити име Божје, молити се
Бог и Богоматер за спас и срећу рода
људског; за здравље, срећу и дуг живот
нашег Узвишеног Владара и Његова Слав-

ног Дома и за здравље Вашег Високопре-
освештенства. —

Овај говор је попраћен одушевљени-
јем усклицима: Живио Господар, живио
Митрополит Црногорски!

Захваливши г. Архимандриту св. Архи-
пастир се је упутио к вратима црквеније-
ма и док је у цркву упао пролазио је кроз
два шпалира поређенијех војника, који му
одаваху војничке почасте.

Захваливши Богу, што је чинио и здрав
дошао у омиљено му мјесто, изашао је из
цркве и пошао у варош, која је била на-
чичкана народа и обучена у свечаном руку.
При уласку у варош Архипастира је поздра-
вио лијепојем говором г. Марко Бошковић.

Изразив особиту захвалност Морача-
нима и Ровчанима, напоменути заједничке,
херојске борбе против османлија, пошљеди-
це и утицај њихов на сјајнију будућност
отаџбине па и самјех бораца, Митроносца
је отпраћен раздраганијем народом до куће
Чујовића, гдје је за вријеме баљвена у Ко-
лашину, пребивао са својом пратњом у
којој су били г. г.: барјактар бригаде вој-
воде Лазара Јаков Алексич, Вуко Кусту-
дија — перјаници Њ. В. Господара, Арсо
Поповић, свештеник из Куча и Никодим
Јанушевић из Озарића.

Коду народном ору, пјесмама, чистом
одушевљењу народном краја немаше. У вече
је било освјетљење вароши, а весели се је
народ једнако замио пјесмама и проживио,
рек' би, новијем животом. Сјутри дан
је била Архипастирска служба у цркви ко-
лашинској, којом је приликом Високопре-
освештени Митрополит рукоположио монаха
Никодима Јанушевића за љакона.

По свршетку св. службе био је опет
међу милијема му ровчанима и Морачанима,
са којијема је љубазно разговарао и мило-
стиво пропитивао о стању појединијех љу-
ди и фамилија. Тај дан је провео у вароши
и походно отмијеније породице.

23. Окт. по блијеску зоре кренуо је
наш врли Архипастир на Платину и пра-
ћен је са 70 коњаника и мноштвом пјесмака
из вароши и из околине — од равнио Дри-
јенка па до самог храма на Платину пре-
дусретан је и праћен четама баталциона
командира Драгише Перковица. Тачно у 7
сакати из јутра дошло се је код подигну-
тог храма. Одморивши се у дивно израђе-
ном, од четинара, павиљону и спремени се
у њему за божанствену службу Митроно-
сац је са свештенством приступио освештању
нове цркве. Чиновништво, и нешто народа,
већином страног, било је у храму; а око
њег је фронтално био поређен поменути
баталцион војника. Иза баталциона бијаше
мноштво сакупљеног народа из околине и
из даље.

У 9 сакати освешта се дом Господњи,
забрујање милозвучно звона и проијева се
Саваогу на оном мјесту гдје се одавно обо-
рно жртвеник и угасило св. кандило. Бог
са висина и светитељ, чијој је успојени
подигнут био порушени храм, небеснијем
је оком милостиво погледао на оно свето
мјесто, те се, ето, и на њему заори божан-
ствена пјесма и држа се молебна служба
за срећног Владара и високи Му Дом.

Служба је свршена у 11^{1/2} сакати.
Митрополит је свечано изишао из њиме
освештаног храма, којег је украсио скупо-
цјенијем иконостасом и другијем драгоцје-
ностима, што ће послужити ијечитијем спо-
меником Његовог особитог благоволења и
симпатија према овом јуначком крају, гдје
ће му се вјечан спомен очувати. Пред
црквом а од стране дијелог народа поздра-
вио Га је г. Милован Меденица заноснијем
говором, који је изазвао бурно клицање:
Живио Господар! Живио Митрополит!

По овом је ту наш добри Архипастир
изговорио значајну бесједу у којој баца
поглед на променливу срећу појединијех
народа и држава; на судбину Српства на
поступно прелази на мјесто, гдје је поди-
нут, сада освештани храм — изражава осо-
биту хвалу оснивачима, а тако Морчанима
и Ровчанима, који су му били десном ру-
ком у херојскијема борбама, и који су, сада
освештано мјесто, јуначки Отоману прео-
тели — по овом дао је Архипастирску поуку
народу и свети благослов.

Иза тога је шледовао говор г. Вула
Томовића из Васојевића, у којему се дета-
лно узајамнијех ратова Васојевићкијех и
Морачкијех око гордог Колашина и на
Морачи, а у којијема је и г. Митрофан Бан
учествовао.

По овоме се је изашло изван црквеног дворшта на отворено поље, где је г. Митрополит говорио са јуначка липовског боја, и поједине епископе из истога приповиједао. Сјећао се је и онијех што су већ упокојени, а особито је говорио о славном војсковођи Миласаву Микшину, који се је и у липовском боју као прави јунак показао. Док су јуначи занемени били ратнијема успоменама — дотле по целеној ливади тупкаху лаке ноге омадине, а таки планински ваздух разламаху одједи пјесма са усана младежи обојег пола.

Вриједни становници оне поносне равнице, да би својему племенитоме дјелу већег сјаја и блеска дали, позвали су отмијени личности из све Морачке нахије а неке и из Васојевића и приуговорили богату трпезу, која се на дугачко протезаше између веселог народа.

У целу те велике трпезе угледа се Митроносни Гост, а с десна и с лијева Њега Господа према својијема чиницима.

Прву здравицу подигао је Високопреосвештени Митрополит за адравље Узвишеног Господара, којој је скуп одговорио са „живио“, а хор пјевача отијенао је: „Живи нам Књаз Никола“. Другу здравицу Њ. В. Књазица подигао је г. бригадир Јед. В. Мирко Влаховић, којој је хор одговорио са „многаја љета“; г. Архимандрит Дожић наздравио је Њ. В. Књазу Динилу и Његовој Узвишеној Супрузи; командир гарде г. Павле Вујискић наздравио је Књазу Мирку, и објема адравцима је шљедовала саодговорна пјесма — подизате су још многе здравине, које су такођер пропраћиване пјесмама. — Док је објед трајао, дотле је баталион око гостију био у фронту. Но! што бих вам више причао, вјероваште ми, да кад бих могао покварити точак времена, то бих учинио, да свагда буде дан, ма да тај дан буде као и онај на Благини!!

У четири сахата по подне Архимандрит, а за Њиме поворка гостију, кренуо је напруг у Колацин, изразивши захвалност онијема љутијема крајишницима, који су се својијема дјелима свагда могли похваљити пред свијетом.

Сви гости врлијех крајишника сачуваће најпријатније успомене тога дана као и симпатије према племенитом им подвигу, као и захвалност заступнику окр. суда г. Миловану Меденици, који се онако стараше, да свечаност што сјајнија буде.

Секуле Добричанин, учитељ.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(XII међународни конгрес оријенталиста) био је свечано отворен 4 окт. у Риму у Кампиољу министром просвјете Баћелијем у име Њ. В. Краља Умберга. Преко двадесет држава биле су званично представљене, највише Италија и Индија, па Шпанија, Аустро-угарска и Француска, за њима долазе Сједињене Државе, Русија и Њемачка. Од балканских држава биле су представљене Грчка, Румунска и Црна Гора, коју је представљао наш консул у Риму г. Јевгеније Поповић. Конгрес се био подијелио у тридесет секција: 1) Опћа лингвистика индо-јевропска; 2) Геогра-

фија и етнографија Истока; 3) Успоредна историја источних религија, митологија и фолклор; 4) Китај и Јапон; 5) Бирма, Индокитај, Малешија, Мадагаскар; 6) Индија и Иран; 7) Централна Азија; 8) Египтологија и афрички језици; 9) Музејско-етнографски свијет; 10) Језици и књижевности семитске; 11) Грчка и Исток; 12) Језици, народи и просвјета америчка. У све је било подијелено или читано преко 50 радња, осим усменијех саопштења, којих је било знатан број, тако да је био рад свију секција непрекидан и интересантан. Једанајеста секција радила је до последњег часа, у којој је активно судјеловао и наш преставник г. Поповић, чију радњу радићемо допјети нашим читаоцима. Свечано затварање конгреса било је у Кампиољу 15 октобра, гдје се одредио Хамбург за сједниште XI I конгреса 1902.

(Православна црква у Спљету.) У Задру се саставио одбор под предједништвом владике далматинског Никодима, који је издао шљедехи позив:

Давно се осјећала потреба, да се у граду Спљету подигне православна црква. Не говорећи о старијем добу, споменућемо само, да су очени наши још 1808. године о тој потреби вијећали у великом народно-црквеном збору, који се држао у цркви св. пророка Илије у Задру. Ако се није у томе успјети могло, криве су биле неповољне прилике, у којима се црква наша у Далмацији налазила све дотле, док није под очинском заштитом Његова Величанства, нашег витешког и моћног Цара и Краља Франц-Јосифа I., добила и она своју слободу.

Од тога благословеног доба, нас је православне све јаче занимала мисао о подизању цркве у Спљету, томе важном трговачком средишту нашем, гдје сваки даном расте број православних. Заузимањем заниманих фактора, ми смо већ у томе погледу доста и постигли: висока Влада Његова Величанства удјелила је своју приволу за изградњу цркве у Спљету, а обезбјеђено је и мјесто, на коме би се имала подићи црква.

Али смо оскудни у средствима. Треба нам помоћи.

Ради тога се и саставио потписани Одбор за сакупљање прилога у сврху, да се чим прије подигне и украси та светиња наша. На овим се ево и обраћа браћи својој молбом, да сваки, колико може, жртвује на свети олтар овај. И најмања жртва, биће Богу угодна, а одбор ће са благодарношћу примити и забљезжити сваки прилог.

Ако ко жели, може намијењени прилог свој и у више пута исплатити.

У то име Божје помози!

Прилози се шаљу: *Православној епископској историји у Задру.*

По другом попису прилога, видимо да се православна наша браћа у Далмацији лијено одазивљу. По том списку скупило се 2724 фиорина на први мах. Али треба да се добри православни одазову и издаљег, да православна црква пропоје и у Спљету. На разаслатом позиву је и нацрт пројектиране цркве, која ће потпуно одговарати значају мјеста као главног града

будућности у Далмацији. Црква ће бити ограђена у рускоме стилу.

(Са главне скупштине српског академског друштва под предједништвом Саве Стојановића. Пошто су верифицирани чланови друштва, прешло се на читање извјештаја тајника, благајника и књижничара за г. 1898/9. Из тих извјештаја видимо ове податке: Те године добило је друштво прилога у своти од 1646 фор. 37 нов. Ова свота већа је него што је и једне досад била. У тој своти налазе се прилози оснивача (од којих је прошле године приступило 14 нових) помагача, правих чланова и дароватеља. Издао је свега 685 ф. 32 нов. тако да су потпомогнута 24 члана, те је на једног погречно дошло 26 ф. 80 н. Најсиромашнији је добио 58 фор. 45 нов.; најмања потпора била је од 5 фор. Друштвени одбор приредио је те године два сједња са чистим приходом од 96 фор. 28 нов. У „мензи академској“ имало је године 1898/8 од Срба њих четворица бесплатно храну, а двојица у по цијене. Почетком године 1899/90 добила су три Србина у „мензи“ бесплатно храну, тројица у по цијене. — Управни одбор молио је управу болнице милосрдних сестара у Загребу за попуст друштвеним члановима код плаћањаксе. Одговорено је, да се то не може допустити, пошто ни једно друштво нем поуста. Управни одбор молио је у Дијанцином купалишту за чланове попуст код плаћања за купање. Није добио никако одговора.

Управни одбор молио је патријарха и све епископе у митрополији карловачкој, да допусте врло сиромашним члановима овога друштва, да два мјесеца школских ферија проведу у манастирима митрополије карловачке. Одговор је стигао само од горњокарловачког епископа Михајла и патријарха Мирона. Епископ Михајло има у свом владичанству само манастир Гомирје, у ком су већ смјештени два гимназијста, те врло жално, што се не може одзвати молби одбора. Тако исто епископ Мирон ради тога, што су манастири његова владичанства врло сиромашни. — Од краљевске змаљске владе добило је друштво и ове године на препоруку сабора 300 ф. — О легату великог друштвеног добротвора покојног митрополита сарајевског, Ђорђа Николајевића, извјештава тајник, да је друштвени предједник више пута лично предстао земаљској влади са молбом за скоро ријешење те ствари. Влада је коначно априла уштала српску православну црквену општину загребачку, да ли је вољна легат примити и руководити га према тестаментарној одредби завјештачовој и одредила је, да у случају, ако је општина вољна то учинити, има послати закладницу за тај легат. Српска православна црквена општина загребачка закључила је да легат прими, те је коначно мјесеца маја зек. влади послала закладницу. До данас управни одбор друштва није добио од владе на ово никакво одговора.

Управни одбор замолио је и ове године академски сенат за пословницу у свучишћу. Та молба није уважена због

оскудног простора у свучишћу згради. — У друштвеној књијници налази се преко 800 лијених књига, које су већином поклони родољубивих Срба.

Пок. оснивачу друштвеном, Алекси Пауновићу, вуковарском велепосједнику, и оснивачу и другу своме Васи Ђурчићу, правнику, одаје скупштина здљу почаст устајањем са мјеста и кличући: „Слава им!“

Пошто су ова три извјештаја узета на знање, подијељен је уз признање на ревизионом раду управном и ревизионом одбору алодојториј. Нарочито испише скупштина захвалност вриједном предједнаку Сави Стојановићу, благајнику Петру Мандићу и књијничару Стевану Берберину на њиховом труду око напретка овог друштва.

За тим се прешло на избор новог управног одбора. За предједника је опет изабран Сава Стојановић, но пошто се захвално на избору, изабран је за предједника Тоша Шеберковић, правник IV. године; за потпредједника: Петар Марковић, филозоф; за тајника: Богдан Ђукић, правник; за благајника: Стеван Берберина, правник; за књијничара: Глигорије Годић, филозоф; за одборске замјенике: М. Тривановић, слушатељ шумарства и Г. Церковић, правник. У ревизионом одбору: Сава Стојановић, правник као предједник; Паја Станишић, правник и Влада Мушички, правник.

Друштвена актива износи 5692 фор. 13 нов.

(Нове књиге) Примили смо слђдеће нове књиге:

Братство VIII, 19 Књига Друштва Светога Саве, у Биограду штампано у Краљевско-српској државној штампарији, 1899. Цијена 2 динара. Уредник ове књиге Момчило Иванић, тајник друштвени.

Ево садржине ове књиге:

1. Сеоска црква, пјесма од Ђ. Школе Мапојловића, Рајка.
2. Душанов поход на Цариград, пјесма од Јов. Магочевећа.
3. Јунак — жене, историјске цртице из млетачке владавине у Далмацији за кнарскаг рата од Јов. Н. Томића.
4. Хајдук Вељко, пјесма од Милорада Ј. Митровића.
5. Дебар и његова околина од М. М. Вељ. учитеља.
6. На Косову, пјесма од Косовца.
7. Српски одисеј, пјесма преијевана с грчког од Ђачета Косовљачета.
8. Ириг и његова околина, путопис од Милора Бумбића.
9. Манастир Дреновац у Славонији, приложак историји српске цркве од попа Лазара Богдановића.
10. „Ја сам Србин“, приповијетка Радоја Домаловића.
11. Браћа, прича од Јов. Пантелића.
12. Браћи Мухамедове вјере, пјесма Р. К.
13. Браћа, комедија у три чина, написао Милош Цветић.
14. Стање кућа у Црној Гори написао Андрија Јовићевић, учитељ.
15. Свадбене пјесме из Цирота прибиљежила и обичај описала Јела.

Л И С Т А К.

ЈЕВРЕЈИ НА БАЛКАНУ.

У берлинском листу „Der Orient“ наодимо чланак под горњијем насловом, који ће јако занимати и наше читаоце, и зато га овдје доносимо у преводу.

Јевреји су један стари елемент становништва на балканском полуострву. Може се доказати да су ту постојале јеврејске колоније још у седмом вијеку. У дванајестом вијеку спомиње их латински арцибискуп солунски Евстахије и Венијантин Тудела. Г. 1248 татарски Кан Коки, који је тежио да завлада Бугарском, био је по наредби бугарског господара Теодоро Светслава од јеврејских цела у Трнову задављен. У четрнајестом вијеку називали су Јевреји за вријеме Цара Јована Александра (1331—1365) у Бугарској велике перде. Супруга овог Цара била је једна покрштена Јеврејка и мати последњег бугарског Цара Шишмана.

Свршетком четрнајестог вијека из Шпаније троћерани, Јевреји у знатном броју нашоше предуретљив дочек у турској царевини. Ту се они најприје настанише по главнијем градовима; у Македонији је јеврејски елемент најјаче заступљен. Осим малог броја њемачких, угарских, румунских и руских Јевреја (Ашкенази) сви остали Јевреји (Сефардим) на балканском полуострву говоре покаренијем кастидијанским дијалектом, у ком је измијешано много јеврејских, арапских и турских ријечи. Сефарди или шпански Јевреји нишу своја шема и листове шпанским језиком а јеврејским словима, која су ипак дијелом различита од онијех, којима се служе ашкенази Јевреји. Називани такозване Каранте код Цариграда и у Биограду (пориклом из

Крима), који одбијају Талмуд или рабинско тумачење закона и држе се искључиво библије, сви Јевреји на балканском полуострву држе се Талмуда. У Солуну постоји још једна чудновата секта Јевреја, која се назива „Малим“ или „Донме“, која сада броји око 5000 душа. „Донме“ се опет дијели у двије секте — Коњо и Каважеро. Чланови ових обичај религиозних странака међусобно се мрзе и једни друге оптужују најбезаконијем моралом. Каважеро су трговци, људи писмени и чиновици. Коњо су сиромашни занатлије, надничари, носачи и слично.

Као оснивач секте Донме држи се обично Рабин Сабетај Зевин из Јерусалима, који је г. 1667 проповиједао једну нову јеврејску науку и себе издавао као Месију. Доведен пред великијем Везиром да спасе свој живот, прешао је у Ислам, ком су примјеру сљедили већином његови сљедбеници. Коњо у Солуну последњи су Сабетајовци. Дванајест година послје Сабетај појави се његов ученик или саученик Барцилај и проповиједао је ту исту науку. И Барцилај задоби много присташа, али је и он прешао у Ислам са великијем дијелом својих вјернијех. Од њега потичу Каважеро. Међу овима се налазе гажна-меништери имена у Солуну, као на примјер овог познатог велепосједника и полузичака Хамди-бега.

Донме су само привидно Ислам прихватили. Они су још свеје у срцу Јевреји, сљиде наредбе Корана врло слабо и привидно, с чега их Турци презиру. Секташи ови искључиво се жене између себе, и не ступају у брак ни са Турцима ни са шпанским Јеврејима. Каважеро ступају у засебном сопственом кварту градеком, док Коњо су разасути у разнијем лужнијем дјеловима Солуну.

Већина шпанских Јевреја су високи и снажни, често их се налази првенством косом. Али уопће тјелесно и ду-

шевни нијесу тако живи као њихови јеврејски сјеверне Јевропе. У моралном обзиру мора им се признати да заслужују повјерења. Социјални положај шпанских Јеврејских општина различит је и потом и њиховијех чланова. У Солуну, гдје они бројно господаре положајем, немају ништа од потиштеног државна својих саплеменика у Софији или од покорности Јевреја румунских или руских. Шпански Јевреји на балканском полуострву имају: банџијера, велегржаца, као на примјер, свјетска трговина браће Алатини у Солуну, мањих трговаца, мјенача, грошничара, самсара, тумача и т. д. али и врло много хамала а у Софији особито такозвани „Локетони“, који немају никакво одређена занимања. Они живе, као што се говори, „о ваздуху“ или о случајној жалосној заради. Тако данас заслужује један Локетон који грош препродајом летуштога, сјутра набављањем кола за пренос трговине, а преко сјутра сједи цео дан на путу, чекајући случај, да му донесе коју зараду. Они људи, њешто три четврти Јевреја у Софији, живе изван града, у Угбунар и Дортбунар, у највећој сиромаштини. Ту ступају у нискијем поземљушама; смрад се ту не може носити и цијела је очовљна гадна. Са физичном невољом здружена је и морална. Већина су пјанице са осталијем порицима. При свој тој невољи међу „Шпанцима“ нема оне врете скиталица као међу полскијем Јеврејима. Према софијском гету савијем се одваја четири шпанских Јевреја у Биограду, који већином ступају у Дорћолн. Уопште су Шпанци, како се шпански Јевреји називљу, умјерен, скроман, марљив и миран народић. Уз то су савијем конзервативни, и жене се између себе. Међу њима нема клеветника, за то имају врло развијено фамилијарно осјећање.

Јеврејске народне или талмуд, школе нијесу дорасле своје позиву. Пуне су дје-

це оба пола. Школе „Алианце израелитске“ могу — јер је у њима наставни језик француски или шпански, а ашкенази Јевреји већином ове језике не знаду — само дјеца сефардских Јевреја ходити. Учители и учитељице онијех школа већином долазе из Алгира или Марока, који су васпитани у Паризу у рабинској семинарији. Они настављају ученике у свијем струкама потребитијем за више образовање.

Домаћи је живот шпанских Јевреја патријархалан и у многим обзиру слаже се са муѡманским. Тако и код Шпанца женски пол игра потчињену улогу. Послје свршене тринајесте године, када по религиозном схваћању постигну пунољетство, мушкићи се оловљавају од женскиња, на и од саме матере, „ни signat“. Бракове родитељи уговарају, без питања вјереника. Отуда се често догађају разводни брака. Догађа се да који богати трговац уда своју шћер или сестру за свога слугу са врло скромном приношом, чим га у неком смислу награђује за вјерну али слабо исплаћену службу. Уз то сиромашни зет осејаје код мушкијех чланова фамилије своје жене још вазда у положају слуге.

Укупни број шпанских Јевреја на балканском полуострву цијени се од 250.000 до 300.000 душа. Најаче су концентрисани у Цариграду и Солуну. У првом граду броји се 45.000 а у последњем 75.000. У свој Македонији број шпанских Јевреја прелази 85.000. Њихове колоније шледе се у Манастиру (4000) у Серезу (1900), Драму и Скопљу (1200), Штипу, Сирмици и Костурји (1500). У Бугарској су најјаче колоније њихове у Софији (7591) у Филипопулу (2892). (Фридр. Мајхараф Софија из „Deutsch Randschau für Geografie und Statistik.“)

16. У природи, неколике природне писне пртице написао Богдан Јанковић, професор.

17. Српско небо израдио Јеленко Михаиловић професор.

18. Извјештај о светосавској вечерњој школи од Јов. Миодраговића.

19. † Милош С. Милојевић, некролог од Зар. Поповића.

20. † Протопрез. Јеврем Илић, некролог од Зар. Поповића.

21. † Марко Аксентијевић, некролог од попа Лазара Богдановића.

Не можемо пропустити а да пажњу не обратимо на комедију М. Цветића. То је алегорија, коју већ тумаче сама лица. Ево талица; Боривој Милошевић и Миливој Крешимировић, велика властела; Славо Сјевергић-Големовић, њихов рођак; Љубљанка и Горица, његове унучке; Родолфо, велики кнез, Миливојев и Боривојев старатељ; Етелка, његова супруга, рођена грофица Куршлагин; Стела, маркиза д'Аквијеља, млада удовица; гроф Будавари Арпад. Вријеме садичије. Догађа се у дему Милошевића и Крешимировића.

Већ се види да се ту крије несмислена борба српско-хрватска у оквиру Аустро-угарске. Комедија је мајсторски изведена. Напомиње нам својим смјером ону алегоријску слику Коле ди Ријенца, римског трибуна, којом је освијестно Римљане кад је Рим био у опасности да подлегне великанима, за вријеме борављења Палина у Авињону. Него, хоће ли бити те среће наш даровити и родољубиви писац?

Литургија за правосл. ученике основних школа. Саставио Ђока Милић, учитељ новосадски. У Ср. Карловцима, српска манастирска штампарија, 1899. Може се добити у књижарници Луке Јожића у Новом Саду.

Коњарство, написао А. Д. Загреб, српска штампарија, 1899. Цијена 30 новч. Може се добити у српској штампарији у Загребу.

Defensa del General Sosta ex comandante general del arsenal de Cavite, ante el consejo supremo de guerra y marina. El conde de Torre-Velez. Madrid, imp. del asilo de huérfanos del s. c. de Jesus, Calle de Juan Bravo, num. 5, 1899.

Цетиње. Писке Драгути. Из путничких бележика. Писке Драгути. Цетиње, К. Ц. државна штампарија, 1899. Цијена 20 новчића.

(Календар Србобран за г. 1900.) Стиже нам овај ваљани календар за г. 1900, који најбоље препоручује сљедећа његова садржина у поучном и забавном дијелу: Сандић Александар: Славски дан Змај-Јована Јовановића.

Миљковић: Сунце угњетеног Србина. Вукићевић Мил. М.: Немањића благо. Цар Марко: Војвода Максим Ваћевић. Кордунаш М. Б.: Зашто Марко није био на Ђелову.

Недељковић: Карловачки мир. Дучић Н.: Милешеве.

Веселиновић: Поп и делија. Живко: Како су постали херцеговачки манастири.

Др. Емил Гаврила: Мачем, крстом и пером.

Др. К. Ђа М. Ђ.: „Да си као Новак Рамов“.

Ђуришић Бранислав: Записи на Змај-Јешу.

Кордунаш М. Б.: Како је постало племе Мрњачевића.

Јовановић П. Јован: Православни Срби и црква Михаљска у Славонији.

Јовановић Ј.: Српске народне пјесме из Славоније.

Богољуб: Сантовачки снови.

Неколике српске старине. Миковић: Повјек из мора.

Богдановић: Кијевопечерска успенска лавра у Руенји.

Живановић: Поуке из пчеларства.

Толстој: Руске народне легенде.

Црногорско мачевање.

Опис слика.

Међу сликама има лијепијех из Црне Горе и то: Споменик Владике Данила; Краљ Александар код споменика Владике Данила; Улазак Књаза Мирка у Подгорицу; Цетињски манастир; Вјежбе са репетиторкама у Црној Гори; Књаз Мирко бира гарду; Новак Рамов; Тополица.

У календарском дијелу добро је израђена „Српска Кроника“, „Општа Статистика“ и „Православље“.

Цијена је „Србобрану“ 40 новчића и ми га препоручујемо свакој српској кући.

(Нова музикалије.) Примили смо сљедећа нова издања, издавачке књижарнице и штампарског-умјетничког завода Пахер и Клеића у Мостару:

Одјак у славу вјенчања Н. В. Књаза Данила Петровић-Пеогоша са Н. В. Принцезом Милцином Мекленбург-Стрелицом. Марш. Композиција за гласовир од Милоша А. Дозела, у обичајном формату са осам странаца и дивовно израђеном сликом високих младенаца. — Цијена 80 новч.

Поздрав из Мостара, смјеса омиљених српских пјесама, за гласовир написао Милош А. Дозела, у обичајном формату са осам странаца и дивовно израђеном сли-

ком Мостара. Ова је композиција посвећена Добротворној задрузи српских панчевачких. — Цијена 80 новч.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

(Патриотско дјело.) Познати српски родољуби, који су се у Загребу окупили око управе „Привредника“, опет су разаслали, под геслом

„Ми знамо, да се прилике српског народа поправити могу само непрекидним и истрајним радом. Зато се и не уздамо ни у кога, него смо готови и одлучни, да свршавамо све своје послове сами.“

сљедећу окрежницу:

Ово посљедних десетак година креће се и наш свијет опет свуда и у свему својим одлучније и смишљеније за бољим напретком, па и наша омладина одлази сад све више и више на све стране у свијет као шегрти, на изучавање свакакоких добрих и корисних послова.

Интересовали су се и заузимали и отприје многи родитељи, а и добри ђаци сами за ту ствар, како је ко могао и знао, свака за себе и за свога, преко кога свога.

Разни и многи пријатељи, а међу њима неки и из Вашег краја, препоручивали су и нама ваљане, способне ђаке, који су ради да се крену и да их упутимо на њихову срећу и будућност па смо их ми и у томе увијек радо помагали.

Дјеца су задовољавала своје господаре, па је и интересовање бивало и постајало са многих страна све веће и веће и оштрије.

И тако смо и ми до данас смјестили лијеп број 516 одличних младика за шегрте, на све стране и у различите струке. Господари су врло задовољни, а дјеца још сретнија, јер напредују — осим сасвим малог изузетка — врло добро.

Истина, из неколико мјеста одговарано нам је, да тамо не ваља свијет, да не ваљају дјеца и т. д. и т. д., а последице се видјело, да су баш из тих крајева дјеца добра. Треба се само заузети, добро препоручити и само најбоље препоручивати, а последице се само види и каже, чије заузимање и чији посао ваља.

У ком мјесту су први људи немарни, малодушни, спорни, комотни, запуштени и т. д., тамо не могу ни дјеца боља бити, нити се могу кретати или одважити, кад нема кога и кад неће нико да их упућује. У таквим мјестима чамци, кисели се, заостаје све, пропада много. А увијек се само кука, како су нам други криви, мјесто да се призна немар, па да се приступи озбиљном, одлучном и смишљеном раду.

Баш из мртвијех крајева треба да омладина што више у свијет одлази, да види, да научи штогод, да се последице као зрели, углађени, паметни, искусни, вриједни, прекаљени и напредни људи враћају, свој крај озбиљно, примјером подстрекавају, просвећују и унапређују.

Ми смо ради, да се сви крајеви и сви слојеви што више и још боље заинтересују и крећу, па и Вас молимо, да се и Ви — са осталом интелигенцијом у Вашој околини — договорите, да упућујете свијет, да нам препоручите добро дјецу, — према пропису — а ми ћемо се и од сад за њих заузимати, што се више може.

Очекујемо ваш одговор и поздрављамо Вас —

Управа „Привредника“ у Загребу.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 29 октобра.

(Из главног одбора за скупљање добровољнијех прилога на подизање дома умоболнијех.)

(Наставак.)

(Приложника из Брдског округа.)

ока жита:

Г. Миња Б. Радовић	—	110
„ Офиц. Митар Радон	—	20
„ Периша Николин	—	20
„ Јанко Николин	—	20
„ Перо Станов	—	20
„ Бар. Васо Савов	—	20
„ Милош Бравовић	—	40
„ Милета Радов	—	10
„ Лука Блажићин	—	10
„ Јован Великић	—	10
„ Мирко Спасовић	—	10
„ Јошо Томов	—	10
„ Благота Томов	—	10
„ Томо Јоков	—	10
„ Мато Ђоков	—	5
„ Драго Ђоков	—	5
„ Токо Ђоков	—	5
„ Радоје Вулев	—	5
„ Адека Радванов	—	5
„ Јован Станојев	—	5
„ Шћепан Јованов	—	5
„ Милутин Јованов	—	5
„ Марко Ђуров	—	5
„ Тоска Ђуров	—	5
„ Муса Ђуров	—	10
„ Симо Глигорин	—	10
„ Мелета Машов	—	10

„ Петар Секулин	—	10
„ Божина Митров	—	20
„ Лазар Марков	—	10
„ Нешко Новичин	—	10
„ Мурат Перов	—	10
„ Радован Рашков	—	10
„ Радован Јоветин	—	10
„ Јанко Јаковин	—	10
„ Никола Јаковин	—	10
„ Мргуд Ђокић	—	10
„ Јован Благоћин	—	20
„ Мијајло Ђокић	—	10
„ Радуле Божинин	—	10
„ Пуниша Петков	—	5
„ Велиша Симв	—	5
„ Пурсо Симв	—	5
„ Пуро Симв	—	5
„ Марко Лукин	—	5
„ Илија Матов	—	5
„ Милован Лукин	—	5
„ Никола Богданов	—	5
„ Крсто Тијодоров	—	5
„ Радоје Оташев	—	5
„ Ристо Милов	—	5
„ Пуниша Новељин	—	5
„ Ђукан Ристов	—	5
„ Радуле Матов	—	5
„ Јанко Матов	—	5
„ Бајо Богданов	—	5
„ Митар Мињин	—	5
„ Милован Гињов	—	5
„ Симо Бајов	—	5
„ Шутан Јаковов	—	5
„ Јован Лукин	—	5
„ Ниша Шујов	—	5
„ Филип Шујов	—	5
„ Драгоје Тијодоров	—	5
„ Богдан Тијодоров	—	5
„ Милић Томичин	—	5
„ Марко Томичин	—	5
„ Гапо Гињов	—	5
„ Ново Крстов	—	5
„ Живко Микољин	—	5
„ Милован Матков	—	5
„ Драгоје Петрићев	—	5
„ Шћепан Милованов	—	5
„ Тодор Лудов	—	5
„ Милија Лудов	—	5
„ Перо Благоћин	—	5
„ Гавриле Савељин	—	5
„ Јанко Савељин	—	5
„ Милош Агичин	—	5
„ Јовица Агичин	—	5
„ Радуле Лукин	—	5
„ Пуниша Божинин	—	5
„ Радош Петрићев	—	5
„ Илија Максимов	—	5
„ Милић Ристанов	—	5
„ Мирко Милованов	—	5
„ Ђукан Мињин	—	5
„ Радоје Лукин	—	5
„ Недо Заков	—	5
„ Марко Туњов	—	10
„ Бајо Мусин	—	10
„ Велиша Божинин	—	5
„ Радуле Јивов	—	5
„ Јовица Ђуров	—	10
„ Агица Новов	—	5
„ Лазар Новичин	—	5
„ Мишко Вачов	—	10
„ Петко Вучуров	—	5
„ Радосав Вучуров	—	5
„ Бајо Шуњин	—	5
„ Милосав Пуљанов	—	5
„ Јован Пуљанов	—	5
„ Вукале Максимов	—	5
„ Радуле Симонов	—	10
„ Лука Симонов	—	10
„ Борђија Јоков	—	10
„ Јован Лутков	—	10
„ Видо Лутков	—	5

ока жита:

„ Вуле Мињов	—	5
„ Ђукан Микољин	—	5
„ Илија Микољин	—	5
„ Раде Ристов	—	40
„ Шуто Петков	—	10
„ Секула Петков	—	5
„ Пуниша Вучетин	—	5
„ Перо Сефов	—	5
„ Милета Благоћин	—	10
„ Радосав Савов	—	10
„ Видо Благоћин	—	10
„ Петар Новов	—	15
„ Ниша Пуљанов	—	5
„ Павле Јанков	—	5
„ Милић Јанков	—	10
„ Бајо Крстов	—	10
„ Радуле Нешков	—	10
„ Тијодор Нешков	—	5
„ Миљун Белојетин	—	10
„ Милован Милутинов	—	10
„ Илија Лазарев	—	20
„ Никола Пеков	—	5
„ Радоје Токов	—	5
„ Лазар Филипов	—	10
„ Јован Филипов	—	10
„ Милован Новичин	—	5
„ Ристо Шуњин	—	10
„ Ђуро Зеков	—	5
„ Јован Зеков	—	5
„ Јоле Туцов	—	10
„ Пуниша Бајов	—	10
„ Крсто Илијин	—	10
„ Божина Новаков	—	10
„ Веко Бајов	—	5
„ Никола Радончин	—	5
„ Митар Великићин	—	10
„ Милан Буљанов	—	10

„ Божо Матов	—	10
„ Станко Башов	—	5
„ Блажија Башов	—	5
„ Живко Лудов	—	10
„ Саво Тодоров	—	5
„ Спасоје Стевов	—	5
„ Миња Перишин	—	10
„ Живаљ Алексић	—	5
„ Драго Алексић	—	5
„ Бујо Мушкићин	—	10
„ Лазар Башов	—	5
„ Мијајло Савов	—	5
„ Лако Јовичин	—	5
„ Шћепан Чокетин	—	5
„ Пајо Чокетин	—	3
„ Милија Стевов	—	5

фор. п.

Г. Офиц. Радован Секулин	—	1
„ Бар. Ђоко Марков	—	1
„ Пјеш. Митар Гаврилов	—	2
„ Томиша Марков	—	5
„ Мргуд Живков	—	1
„ Петко Крстов	—	50
„ Божо Крстов	—	50
„ Бајо Милошев	—	50
„ Радосав Рашов	—	50
„ Голуб Шуњин	—	50
„ Милутин Благоћин	—	50
„ Шуто Бекичин	—	50
„ Јаков Бекичин	—	50

Свега: фпор. 960, ока ж. 1883;
Од пређе: „ 13571-06, „ „ 2364, брва 8 и 7 над.
Укупно: „ 13580-56, „ „ 3747, „ 8 и 7 над.
(Наставиће се.)

РАЗНЕ БИЉЕШКЕ.

(Старај Кригер.) — Павле Кригер родио се 1825 године у Колбергу. У десетој својој години напустио је своје огњиште са оних 60.000 бура, који су, не трпећи инглиски јарам, напустили Калпанд и населени се у данашњи Трансилванија. У дванајестој години старости он је био прехота, а у 14 години старости борбо се са својима против Кафра у Бечуанији. У 16 години старости био је одликован од својих суграђана за показато јунаштво и свој патриотизам чином field cornet, главним војним начелником. Од тада његова је слава раста до данас. Зна се, да су бурни неустрашени и јуначан народ, па баш због тих врлина и Кригер је постао славан. Једном је на њега напала једна чета од 20 људи старосједилаца, он је убио њих седморицу, а друге нагнао у бјегство. Његова храброст у рату 1880 год. постала је за причу. Он не осјећа болове, јер су му живци толико јаки, да је у 30 години старости, кад га је заболело прет на руци и запаљено се, сам одресао прет, да се не би заразила крв у цијелом тијелу. Таквих случаја има доста у његовом животу, кад би га ма што заболело, нарочито зуби, не обраћа се никад љекарима.

Бурји су страшни ловци. Њихово дјепца морају ићи често у лов само са три патрона, са строгим наредбом, да се не враћају без дивљачи. Под таким условима, млади Кригер отишао је једном у лов, па га срећа нанесе на једног дивљег бивола који га поче гонити. Коњ му је био уморан, а биво је приетио да роговима сможди и коња и коњаника. У томе се Кригер окрену у седлу у пуном трку на коњу, испали на бивола и погоди га посред чела. Други пут, гоњен биволом, скочио је у ријеку, за њим биво, али се удавио звјер у свом бијесном гонењу. Окретност је код Кригера у великој развијено. Кригер је до крајности прачедан и скроман, он никад не воли да говори о себи.

Кригер је висок око 2 метра, ноге су му необичне дуге. Он је одвек религиозан, никад не прихвата се никаквог посла, ни државног прије него што се помоли Богу. Стари пресједник рачуна се у богате људе, али ипак живи скромно и патријархално; облачи се у рухо од домаће израде; пуши лулу и гледа са презарењем на раскош. Фамилију има повелику, говори се, да у садањем рату учествују пет његових синова и педесет унука. Жена му је Сана старих типичних обичаја бурских. Поејетници старог предеједника често су је затекли, гдје мијеси хлеб, ни у колико не устежући се што је она супруга брвог човјека на југу Африке. Као и сви други, Кригер живи безпрекорним фамилијарним животом, сваке недеље са цијелом фамилијом иде у храм Божији, гдје свршава богослужбене.

У садањем рату, и ако је стар, ипак предводи једно одјелење бура и лично учествује у борбама.

(Пресједник Оранже државе Стеји.)

Стеји је изобразен човјек, којему је јевропско школско изобразење његов бурски темперамент јако модифицирало. Он се родио три године после основања Оранже државе, а то је 20 септембра 1857 у једном граду, што лежи од прилике 50 миља сјеверо-источно од Блемфонтена. Он је у својој младости био одгајиван, што се је боље могло одгајивати у Јужној Африци.

Кад му је био 19 год., дошао је у Стени у Јевропу и учио у Инглеској и Холандији право и правну филозофију. Као млад човек од 25 година, вратио се је у своју домовину, гдје је за шест година службовао код врховног суда. По томе је постао државни одјетник а у 32 години судија. Год. 1896 постао је предеједник Ораншке слободне државе. Предеједников приватни живот је изванредно једноставан. Његову кућу не чувају војници, као што чувају кућу предеједника Кригера. Једина романтичка црта у животу предеједника Стенија стоји у савезу са његовом супругом. Он ју је видио први пут прије него што је путовао у Јевропу. Стенија је био тада младик од 19, а она плавоока, лијепо дјевојче од 12 година. Он ју прије није познавао. Кад се Стениј последије шест година вратио у своју домовину, развила се она у бујну дјевојку од 18 година, у коју се садашњи предеједник Ораншке државе доскора загледао и заљубио. Али ју њезини родитељи нијесу хтјели дати Стенију прије, но што добије такви подоложај, да их обоје буду могли живјети. За то је млади адвокат с подвострученим маром радио. Кад је она постала супруга адвоката Стенија, била му је десном руком. На свотине документата налази се у архиви врховног суда, што их је написала њезина енергична рука. Стенија је врло креспан човек. Висок је шест стопа, врло јак и воли игре. По његовом дугом лицу и валовитој му пуној бради судио би га човек да је старији, него што је у истину.

(Црнице из повјеснице Бура.) Све до 1835. год. Бури су биједио живјели на „Капу“ под својим инглеским господарима, али кад им већ додјела туђински јарам, стану се иселавати према сјеверу; последије тешких напора сеобе по убитачним предеједима настале се напокон у Наталу, и ту оснију град Пестермаринбург (по вођама „Pieter“ и „M.ritz“). Новооснована република са „Volksraad“-ом на челу на брзо се дигне и процијета, али већ године 1842. прогласи британски капетан Хери Смиц, изасланик инглеске државе, Натал за инглеску провинцију; које својом добром вољом, а које по инструкцији своје владе, да не би преплашио Бури, остави им аутономију. Један дан Бура, не вјерујући Инглецима, исели се онај час према сјеверу; остали остадоше у земљи, јер капетан Смиц бјеше запета карактеран човек и умјерен у својим освајачким тежњама; под његовом се владавном могло подносити чак и инглеско господство. Но не потраја дуго, и Смиц буде замијењен охолим и суровим гувернером Натала, сер Клотом, који другим начином стаде доказивати, да Инглеци имају право на бурско земљиште. Сада са почне селити и остатак Бура с оне стране Драчких брда, које по обалама ријеке Оранже, које у садашњи јужни Трансвал.

Међутим наименује инглеска влада Хери Смица за гувернера над свима инглеским колонијама у Јужној Африци. Кад овај дочека о иселавану Бура, похита онамо и позове неколицину виђених Бура на договор. То бјеше дирљив приказ, када они опробани, животној борби и ратном боју ивични људи, сузним очима стадоше причати своје јаде. Хери Смиц и сам ганут до суза, одмах изда проглас, у којем опорекне све неправедне наредбе свог претходника, те тако заустави за које вријеме сеобу Бура.

Хери Смиц је наравно морао оправдати инглеској влади свој либерални поступак. Да би то што успјеније учинио, крене се сам у Лондон. За вријеме његова одсуства настале ново трњење између локалне владе и старосејдицаца наталских, те се они опет стадоше иселавати. Под вођством Андреје Преторијуса пређу ријеку Вал, ту се споје са Бурима, који се већ пређе бјеху иселили и оснију три трансвалске бурске републике чију је независност признала и сама Инглеска год. 1852. у тако званој „Land-River-Convention“. Године 1860 ове се три републике споје у једну под именом „Јужно-афричка република.“

Потакнута од Инглеца, околна припадка племена стадоше наизмјенице узнемиривати бурску републику, тако да в. 1877. ова у невољи прими предлог инглеског комесара Шепетона, и призна суверенитет Инглеца над републиком, али под условом, да је они у будуће штите од Црнаца. Међутим несносно инглеско господство не потраје дуго; последије три године дигну се Бури опет на оружје, те извојују своју независност у лондонском уговору године 1884, обвезујући се једино, да неће уговарати са страним земљама без знања и одобрења инглеске владе.

(Коњушар као милионар.) У листу „Revue des Revues“ описана је права американска каријера неког Леслија В. Хинеса, који је близу Небраске у Америци код неког плантажера служио као коњушар за пола долара надице. Једног дана га неки његов познаник по имену Хиркс из Буте а посјети с гласом, да је умрло стрци Хинесов и да му је оставио свој

иметак од шест милиона долара. За доказ одма му и преда 50 000 долара. Хинес није ни заискао од газде међутим одлучио је надицу, већ одма оде с пријатељем у Калдрон, гдје отпоче дивље-романтичан живот. Калдронци никад нијесу видјели тако веселих дана, таквих чести. Хинес је настете од прие дигерине гушчиња засебним возом дао доносити из Чикага и уз то је бирао најкрупнији једовну карту. Цио Калдрон је био позван за сто, два дана остали су сви дуђани заговореници листови нијесу излазили, јер сви трговци, обртници, званичници, уредници, слагачи или су банчили на частима Хинесовим или се журили да исплавају свој замаураук. Из Калдрона је новопечени набоб премјестио свој стан у Дедвуд, одакле у Сан-Франциско и свуда је даље тјерао у распашу новца. Друштво му је чинило редовно 50-60 „пријатеља“ и „пријатељица“. За три недеље оде први милијон, за двије недеље опет други. Онај Хиркс, који је добио глас о насљедству, разболи се од силног „увеселенија“. За њега је Лесли Хинес најмио засебан воз, снабђен је болничарском опремом и у њему је обисао најславније лекаре у Америци. Хиркс ипак умре и пријатељ га с највећом помпом сахрани. Хинес затим одједри у Јапан, Аустралију и тамо наста ни веселје. Није прошла ни година дана од смрти стричева, а Хинес се еретно ослободио од свих шест милиона долара. С посљедњим новцима врати се у Небраску, на своје пређашње мјесто и стана код свог старог газде — за по долара на дан — за коњушара. Сјутрадан сјдео је опет на коњу, као да није никада ни одлазио. Али није издржао. С великим иметком профердао је и здравље. Последије боловања од два мјесеца умре; погребни трошак су скупили остали коњушари. За годину дана профердати 24 милиона круна — и за то треба американска крв

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

ПАЗИЗ, 31 октобра. — Врховни суд изјавио се да је компетентан судити завјереницима.

БЕЧ, 2 новембра. — „Винера-бондност“ констатира, да је један параброд из Цариграда довео у Тријешће једног болесника, који је умро у болници у Тријешћу по свој прилици од *куге*. Узете су све санитарне мјере.

РИМ, 3 новембра. — Краљ је отворио парламенат престонијем говором, који наглашује, да се Италија налази у врло одличнијем односима са свијем велесилама. Спомиње са признањем хапску конференцију. Навјешћује блиски догађај, који биљежи у католичком свијету једну епоху, и који ће Италији пружити прилику, да покаже још једном, како знаде поштовати обвезе, које је на себе узела, кад смо утврдили у Риму престоницу краљевине.

ПАЗИЗ, 3 новембра. — При расправи опште владине политике у камари говорници деснице и националисти осуђују живо мјере против разних официра, и пробацују влади да није знала бранити војску. Галифе, уз прекидање деснице и националиста, оправдава мјере, и вели да се не каје ни за једну ријеч ни за један свој чин. Сенат, последије, формалне сједнице, одложио је свој рад да настави онај врховног суда.

РИМ, 4 новембра. — „Тан“ доноси из Рима, да је Пала одбио интервенирање у корист Асоцијониста, изјавивши да се нема мијешати политика са религијом, и да се неће мијешати у унутрашње ствари Француске.

ПАЗИЗ, 5 новембра. — Валдек-Русо брани у камари владицу политику. Изјављује да сви републикани треба да раде против непријатеља републике. Камара је одобрила владицу политику са 340 против 215 гласова.

Бурско-Инглески рат.

ЛОНДОН, 31 октобра. — По званичнијем депешама, Бури пошто су позвали заповједника Кимберлија

да се преда, отпочели су бомбардирати град без наносити му велике штете.

КАПИТАДТ, 1 новембра. — Једна депеша из Кимберлија без датума јавља, да је било боја близу Кимберлија, у ком су Инглеци изгубили једног (!) мртвог и једног (!) рањеног, а Бури 6 мртвијех, али се држи, да су губитци Бура већи (?).

ЕСТКУРТ, 1 новембра. — Чула се грмљава топова у правцу Ладисмита јача него икад. Држи се, да су то велики инглески топови са бродовља.

ЛОНДОН, 2 новембра. — По званичнијем депешама, пошто су Бури бомбардирани Мафекинг, јуришали су врло храбро на град, у пркос инглеске топовске ватре. Непријатељ је претрпнио велики губитак. Са инглеске стране остали су мртви 2 капетана и 3 војника (!) а 5 рањенијех (!).

ЛОНДОН, 3 новембра. — Бури су бомбардирани Кимберли без нанијети му штете (!). Данас бомбардирају резервоаре воде.

ЛОНДОН, 4 новембра. — „Рајтор“ из Петорије (!) доноси извјештај из Ладисмита, да је почела жива топовска ватра. Које одјељење Бура да је заметнуло бој из пушака. У Мафекинг и Кимберлеју да влада тишина.

ЛОНДОН, 5 новембра. — Депеше из Дурбана доносе вијест да је главни заповједник Бура генерал Жубер погинуо у боју 9/11, али та вијест још није потврђена. Бури су напали жељезнички блиндиран влак. Више Инглеца је остало мртвијех и рањенијех.

ОБЈАВА.

На молбу фамилије Бура Маркова Ракнића—Фуге, из Брчела (Црмнице), који је наза неколико година попао у Бугарску умољава се сваки онај ко би што о поменутом Буру знао да би доставио:

КАНИ. МИНИСТ. ИНОСТ. ДЈЕЛА.

(1—3)

ОБЈАВА.

На молбу Радосава Шћепова Булатовића из Бјелопавлића, умољаје се сваки онај који би што о његовом сину Павлу, знавао да би то доставио било директно поменутом Радосаву или

КАНИ. МИНИСТ. ИНОСТ. ДЈЕЛА.

(1—3)

ОБЈАВА.

Милош Милошевић-Краљевић из Црквица (Опугне Рудине) има тридесет година да је отишао у Србију, гдје је живио у варошима Свиланцу и Јагодини. Од године 1881, његов брат ништа више о њему не зна, услед чега а на молбу истог умољаје се сваки онај који би што о поменутом Милошу знавао да би доставио

КАНИ. МИНИСТ. ИНОСТ. ДЈЕЛА.

(2—3)

Објава.

Милосав М. Симоновић из Врница отишао је навад осам година у Србију и оставио жену са двоје дјеце. За прве двије године јављао се својој жени Милици а доцније вијад. С тога се умољава сваки онај који би што о поменутом Милосаву знавао да би доставио

КАНИ. МИНИСТ. ИНОСТ. ДЈЕЛА.

(3—3)

Објава.

Возна пошта полази сваки дан од Цетиња за Котор у подне — осим: *сриједи* кога дана полази у 8 сати у јутро и стиже у Котор у 2 сата по

подне, има везе са брзовозним паробродом Унгар-Хрв. Друштва који полази исти дан у 3 сата по подне из Котора за Ријеку (Фјумо) и осим *шести* ког дана полази у 7 сати прије подне и стиже у Котор у 1 сат по подне, има везе са брзовозним паробродом Лојидовог Друштва, који полази исти дан у 2½ сата по подне из Котора за Трст.

Из Котора за Цетиње возна пошта полази сваког дана у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из Цетиња за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати по подне и стиже у Подгорицу у 6 сати по подне.

Из Подгорице за Цетиње полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже на Цетиње у 11 сати прије подне.

Из Подгорице за Никшиће полази сваки дан у 5 сати у јутро и стиже у Никшиће у 11 сати прије подне.

Из Никшића за Подгорицу полази сваки дан у 12 сати по подне, стиже у Подгорицу 6 сати по подне.

С Пристана за Бар полази сваки други дан (почевши на 1 јануар ов. год.) у 6 сати прије подне, долази у Бар у 6¾, полази из Бара за Вир у исте дане у 7 сати прије подне, долази на Вир у 12 сати по подне.

С Вира за Бар полази сваки други дан (почевши на 2 јануара ов. год.) у 6 сати прије подна, долази у Бар у 11 сати, а полази за Пристан у исте дане у 11¼ сата прије подне, долази на Пристан у 12 сати по подне, осим неђељом и уторником (у које дане има везе са паробродом Даницом), полази с Вира у 9 сати пред подне и стиже на Пристан у 3 сата после подне.

Цетиње, 13 јануара 1899.

Управа

Књ. Цр. Пошта и Телеграфа.

Напомена

Пароброд Лојдовог друштва полази из Котора за Бар сваког понедељника у 5 сати из јутра, долази у Бар у 10, полази за Улцињ у 11½ пред подне и продужују за Крф, дотичући: Медоу, Драч и Валоне, а у повратку из Крфа долази у Улцињ сваке суботе у 4 сата из јутра, полази за Бар у 6, а из Бара за Котор у 10 пред подне.

Пароброди Италијанског друштва „La Puglia“ од почетка о м. долазиће у бареку луку сваке суботе у 6 ура из јутра из Ориента, а полазиће за Италију истог дана у 12 ура на подне.

ОБЈАВА.

Овим се износи на јавну продају кућа са куживом и припадајућом баптом Тома Мирковића из Тецклића, због његове презадужености.

Кућа постоји у „Катањској улици“ број 146, између кућа Фрава Вичевића и Јане Мирковић. — Иста је између зидова дуга 7 метара и 50 сантиметара, а широка 10 метара.

Ко би поменуто имање желлио купити нека се пријави потписатој Управи 15 децембра ове године, којег ће се дана држати продаја од 2 до 4 сата последије подне, кад ће се уступити понудиоцу највише цијене. —

У исто вријеме овим се позивају дужитељи реченог Мирковића, да сваки до герезначеног дана поднесе чисте рачуне колико им и од кад дугује.

Ко до тога дана неби поднио такве рачуне губи право на свако доцније потраживање.

Број 1059.

Цетиње, 15 октобра 1899

УПРАВА

ОПШТИНЕ ВАРОШИ ЦЕТИЊА.

Број 77 (2—4)
130